

Dohovor o právach dieťaťa

prijatý a otvorený na podpis, ratifikáciu a pristúpenie rezolúciou Valného zhromaždenia z 20. novembra 1989

NADOBUDNUTIE PLATNOSTI: 2. septembra 1990 v súlade s článkom 49

Preambula

Štáty — zmluvné strany tohto dohovoru, berúc do úvahy, že v súlade so zásadami vyhlásenými v Charte Organizácie Spojených národov je uznanie prirodzenej dôstojnosti a rovných a neodňateľných práv všetkých členov ľudskej rodiny základom slobody, spravodlivosti a mieru vo svete,

majúc na zreteli, že národy Organizácie Spojených národov v Charte znovu potvrdili svoju vieru v základné ľudské práva, dôstojnosť a hodnotu ľudskej osobnosti, a rozhodli sa podporovať sociálny pokrok a lepšiu životnú úroveň vo väčšej slobode,

uznávajúc, že Organizácia Spojených národov vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a v medzinárodných paktoch o ľudských právach vyhlásila a dohodla, že každý je oprávnený na všetky práva tam zakotvené, bez odlišností akéhokoľvek druhu, ako sú rasa, farba, pohlavie, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné presvedčenie, národný alebo sociálny pôvod, majetok, rodové alebo iné postavenie,

odvolávajúc sa na to, že vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv Organizácia Spojených národov vyhlásila, že detstvo má právo na osobitnú starostlivosť a pomoc,

presvedčené, že rodine ako základnej skupine spoločnosti a prirodzenému prostrediu pre rast a blaho všetkých jej členov, predovšetkým detí, má byť poskytovaná nevyhnutná ochrana a pomoc tak, aby mohla plne prevziať svoje povinnosti v spoločnosti,

uznávajúc, že dieťa, pre plný a harmonický rozvoj jeho (alebo jej) osobnosti,⁷ by malo vyrastať v rodinnom prostredí, v atmosfére šťastia, lásky a porozumenia,

berúc do úvahy, že dieťa by malo byť plne pripravené žiť v spoločnosti vlastným životom a vychovávané v duchu ideálov vyhlásených v Charte Organizácie Spojených národov, predovšetkým v duchu mieru, dôstojnosti, znášanlivosti, slobody, rovnosti a solidarity, majúc na zreteli, že potreba zvyšovať osobitnú starostlivosť o dieťa bola vyhlásená v Ženevskej deklarácii o právach dieťaťa z r. 1924. v Deklarácii práv dieťaťa, prijatej Organizáciou Spojených národov v roku 1959, a uznaná vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach (predovšetkým v článkoch 23 a 24), v Medzinárodnom pakte o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (predovšetkým v jeho článku 10). ako aj v stanovách a príslušných dokumentoch špecializovaných a medzinárodných organizácií starajúcich sa o blaho detí,

majúc na zreteli, že, ako je uvedené v Deklarácii práv dieťaťa, prijatej Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 20. novembra 1959. „dieťa z dôvodu svojej fyzickej a duševnej nezrelosti potrebuje osobitné záruky a starostlivosť vrátane primeranej právnej ochrany pred i po narodení”,

odvolávajúc sa na ustanovenia Deklarácie o sociálnych a právnych zásadách týkajúcich sa ochrany a blaha detí, s osobitným ohľadom na medzinárodnú i vnútroštátnu podporu umiestňovania do pestúnskej starostlivosti a do adopcie (rezolúcia Valného zhromaždenia 41/85 z 3. decembra 1986); Štandardné minimálne pravidlá Organizácie Spojených národov pre výkon súdnictva nad mladistvými („Pekinské pravidlá” — rezolúcia Valného zhromaždenia 40/33 z 29. novembra 1985); Deklaráciu o ochrane žien a detí pri mimoriadnych udalostiach a ozbrojenom konflikte (rezolúcia Valného zhromaždenia 3318 (XXIX) zo 14. decembra 1975),

uznávajúc, že vo všetkých krajinách sveta sú deti, ktoré žijú v obzvlášť ťažkých podmienkach, a že si tieto deti vyžadujú osobitnú pozornosť,
berúc naletú do úvahy význam tradícií a kultúrnych hodnôt každého národa pre ochranu a harmonický rozvoj dieťaťa,
uznávajúc význam medzinárodnej spolupráce pre zlepšovanie životných podmienok detí v každej krajine, predovšetkým v rozvojových krajinách,
sa dohodli na nasledujúcom:

Časť I

Článok 1 Na účely tohto dohovoru sa dieťaťom rozumie každá ľudská bytosť do 18 rokov veku. pokiaľ podľa zákona vzťahujúceho sa na dieťa nebola plnoletosť dosiahnutá už skôr.

Článok 2

1. Štáty — zmluvné strany tohto dohovoru musia uznávať a zabezpečiť práva zakotvené v tomto dohovore každému dieťaťu pod ich právomocou, bez diskriminácie akéhokoľvek druhu a bez ohľadu na rasu, farbu, pohlavie, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné presvedčenie, národný, etnický alebo sociálny pôvod, majetok, invaliditu, rodové alebo iné postavenie dieťaťa alebo jeho rodičov alebo poručníkov.

2. Štáty — zmluvné strany musia prijať všetky príslušné opatrenia na zabezpečenie toho, aby dieťa bolo chránené pred všetkými formami diskriminácie alebo trestu z dôvodu postavenia, činnosti, vyjadrených názorov alebo viery jeho rodičov, poručníkov alebo členov rodiny.

Článok 3

1. Pri všetkých akciách týkajúcich sa detí. či už podniknutých verejnými alebo súkromnými inštitúciami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi orgánmi alebo zákonodarnými zbormi, najlepšie záujmy dieťaťa musia byť prvoradé.

2. Štáty — zmluvné strany sa zaväzujú zabezpečiť dieťaťu takú ochranu a starostlivosť, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho, berúc pritom do úvahy práva a povinnosti jeho rodičov, poručníkov alebo iných jednotlivcov právne zaň zodpovedných a na tento účel musia prijať všetky príslušné legislatívne a administratívne opatrenia.

3. Štáty — zmluvné strany musia zabezpečiť, aby inštitúcie, služby a zariadenia, zodpovedné za starostlivosť alebo ochranu detí, zodpovedali štandardom stanoveným príslušnými orgánmi predovšetkým v oblastiach bezpečnosti, zdravia, v počte a kvalifikovanosti ich personálu, ako aj príslušného dozoru.

Článok 4

Štáty — zmluvné strany musia prijať všetky potrebné legislatívne, administratívne a iné opatrenia na uplatnenie práv uznaných v tomto dohovore. Vzhľadom na hospodárske, sociálne a kultúrne práva musia štáty — zmluvné strany prijať tieto opatrenia pri maximálnom využití svojich použiteľných zdrojov, a tam, kde je to potrebné, v rámci medzinárodnej spolupráce.

Článok 5

Štáty - zmluvné strany musia rešpektovať zodpovednosť, práva a povinnosti rodičov, alebo tam, kde to prichádza do úvahy, členov širšej rodiny či spoločenstva, ako sú im dané miestnym obyčajom, ako aj poručníkov alebo iných osôb právne zodpovedných za dieťa a postarať sa, v súlade s rozvíjajúcimi sa schopnosťami dieťaťa, o jeho vhodné vedenie a orientáciu pri výkone práv uznaných v tomto dohovore.

Článok 6

1. Štáty — zmluvné strany uznávajú, že každé dieťa má prirodzené právo na život.

2. Štáty — zmluvné strany musia v najvyššej možnej miere zabezpe-

čiť zachovanie života a rozvoj dieťaťa.

Článok 7

1. Dieťa musí byť ihneď po narodení zapísané do matriky a musí mať od narodenia právo na meno, právo získať štátnu príslušnosť, a pokiaľ je to možné, právo poznať vlastných rodičov a byť v ich opatere.

2. Štáty — zmluvné strany musia zabezpečiť uplatnenie týchto práv v súlade s ich vnútroštátnym právom a vlastnými záväzkami podľa príslušných medzinárodných dokumentov v tejto oblasti, predovšetkým tam, kde by dieťa bolo inak bezdomovcom.

Článok 8

1. Štáty — zmluvné strany sa zaväzujú rešpektovať právo dieťaťa na zachovanie vlastnej identity vrátane štátnej príslušnosti, mena a rodinných vzťahov, ako sú uznané právom, a nepripustiť nezákonné zásahy.

2. Tam, kde je dieťa protizákonne pozbavené niektorých alebo všetkých prvkov vlastnej identity, musia štáty — zmluvné strany poskytnúť potrebnú pomoc a ochranu s cieľom urýchlene obnoviť jeho identitu.

Článok 9

1. Štáty — zmluvné strany musia zabezpečiť, aby dieťa nesmeli byť oddelené od vlastných rodičov proti ich vôli, okrem prípadov, keď príslušné orgány podliehajúce súdnemu preskúmvaniu podľa platného práva a postupu rozhodnú, že oddelenie je nevyhnutné pre najlepšie záujmy dieťaťa. Takéto rozhodnutie môže byť nevyhnutné v mimoriadnom prípade, ako je zneužívanie alebo zanedbávanie dieťaťa rodičmi, alebo vtedy, keď rodičia žijú oddelene a treba rozhodnúť o bydlisku dieťaťa.

V konaniach podľa odseku 1 musí byť všetkým zainteresovaným stranám daná možnosť zúčastniť sa na konaní a zaujímať vlastné stanoviská.

3. Štáty — zmluvné strany musia rešpektovať právo dieťaťa, oddeleného od jedného alebo oboch rodičov, udržiavať osobné vzťahy a pravidelný priamy styk s obidvoma z nich, okrem prípadu, keby to bolo v rozpore s najlepšími záujmami dieťaťa.

4. Tam, kde je oddelenie dôsledkom takého konania začatého štátom — zmluvnou stranou, ako je väzba, uväznenie, vypovedanie, deportácia alebo smrť (vrátane smrti, ku ktorej došlo z akéhokoľvek dôvodu v dobe, keď bola osoba väznená štátom) jedného alebo oboch rodičov alebo dieťaťa, musí štát — zmluvná strana na požiadanie poskytnúť rodičom, dieťaťu alebo inému členovi rodiny potrebné informácie o tom, kde sa nachádza(jú) chýbajúci člen(ovia) rodiny, iba ak by poskytnutie informácií mohlo byť škodlivé pre blaho dieťaťa. Štáty — zmluvné strany musia ďalej zabezpečiť, aby predloženie takejto žiadosti nemalo samo osebe nijaké nepriaznivé dôsledky pre dotýčnú(é) osobu(y).

Článok 10

1. V súlade so záväzkom štátov — zmluvných strán podľa článku 9 odsek 1 žiadosti dieťaťa alebo jeho rodičov o vstup alebo opustenie štátu — zmluvnej strany za účelom opätovného spojenia rodiny musia byť štátmi — zmluvnými stranami posudzované pozitívne, humánne a účelne. Štáty — zmluvné strany musia ďalej zabezpečiť, aby predloženie takejto žiadosti nemalo nijaké nepriaznivé dôsledky ani pre žiadateľov, ani pre členov ich rodín.

Dieťa, ktorého rodičia žijú v inom štáte, musí mať — okrem mimoriadnych okolností — právo udržiavať pravidelné osobné vzťahy a priame styky s obidvoma rodičmi. Na tento účel a v súlade so záväzkom štátov — zmluvných strán podľa článku 9 odsek 2 musia štáty — zmluvné strany rešpektovať právo dieťaťa a jeho rodičov opustiť ktorúkoľvek krajinu, vrátane ich vlastnej, a vstúpiť do ich vlastnej krajiny. Právo opustiť ktorúkoľvek krajinu môže byť podrobené iba takým obmedzeniam, ktoré sú ustanovené zákonom a nevyhnutné na ochranu národnej bezpečnosti, verejného poriadku (*ordre public*),

verejného zdravia alebo morálky, resp. na ochranu práv a slobôd iných a sú v súlade s ostatnými právami uznávanými v tomto dohovore.

Článok 11

1. Štáty — zmluvné strany musia prijať opatrenia pre boj s nepovoleným premiestňovaním detí do zahraničia a ich nenavrátением.

2. Na tento účel musia štáty — zmluvné strany podporovať uzatváranie dvojstranných a mnohostranných dohôd alebo pristúpenie k existujúcim dohodám.

Článok 12

1. Štáty — zmluvné strany musia zabezpečiť dieťaťu, ktoré je schopné si utvárať vlastné názory, právo ich vyjadrovať slobodne vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho týkajú, pripisujúc názorom dieťaťa náležitú váhu podľa jeho veku a zrelosti.

2. Na tento účel musí byť dieťaťu predovšetkým poskytnutá možnosť byť vypočuté v akomkoľvek súdnom alebo administratívnom konaní, ktoré sa ho týka buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu, resp. príslušnej osoby, spôsobom zlučiteľným s procesnými pravidlami vnútroštátneho práva.

Článok 13

1. Dieťa musí mať právo na slobodu prejavu; toto právo musí zahŕňať slobodu vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie a myšlienky akéhokoľvek druhu, bez ohľadu na hranice, a to buď ústne, písomne, tlačou, vo forme umenia alebo prostredníctvom iných médií podľa vlastného výberu.

2. Výkon uvedeného práva môže byť podrobený určitým obmedzeniam, avšak tieto môžu byť iba také, ktoré ustanovuje zákon a sú nevyhnutné:

(a) na rešpektovanie práv alebo povesti iných; alebo

(b) na ochranu národnej bezpečnosti, verejného poriadku (*ordre public*), verejného zdravia alebo morálky.

Článok 14

1. Štáty — zmluvné strany musia rešpektovať právo dieťaťa na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva.

Štáty — zmluvné strany musia rešpektovať práva a povinnosti rodičov, a ak to prichádza do úvahy, aj poručníkov, poskytnúť dieťaťu orientáciu vo výkone jeho práv spôsobom zodpovedajúcim rozvíjajúcim sa schopnostiam dieťaťa. ,

3. Sloboda prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru môže byť podrobená iba takým obmedzeniam, ktoré sú predpísané zákonom a sú nevyhnutné na ochranu verejnej bezpečnosti, poriadku, zdravia alebo morálky, resp. na ochranu základných práv a slobôd iných.

Článok 15

1. Štáty zmluvné strany uznávajú právo dieťaťa na slobodu združovania a slobodu pokojného zhromažďovania.

2. Na výkon týchto práv nesmú byť stanovené nijaké obmedzenia okrem tých, ktoré sú uložené v súlade so zákonom a ktoré sú v demokratickej spoločnosti nevyhnutné v záujme ochrany národnej a verejnej bezpečnosti, verejného poriadku (*ordre public*), ochrany verejného zdravia alebo morálky, resp. v záujme ochrany práv a slobôd iných.

Článok 16

1. Nijaké dieťa nesmie byť vystavené svojvoľnému alebo nezákonnému zasahovaniu do vlastného súkromia, rodiny, domova alebo korešpondencie ani nezákonným útokom na svoju česť a povesť.

2. Dieťa má nárok na právnu ochranu proti takýmto zásahom alebo útokom.

Článok 17

Štáty — zmluvné strany uznávajú dôležitosť funkcie vykonávanej masovokomunikačnými prostriedkami; musia zabezpečiť, aby dieťa malo prístup k informáciám i materiálom z rozmanitých vnútroštátnych aj medzinárodných zdrojov, predovšetkým takých, ktoré sú zamerané na podporu jeho sociálneho, duchovného a materiálneho blaha, ako aj fyzického i duševného zdravia. Na tento účel musia štáty — zmluvné strany:

(a) podporovať masovokomunikačné prostriedky v rozširovaní informácií a materiálov sociálne a kultúrne prospešných pre dieťa v duchu článku 29,

(b) podporovať medzinárodnú spoluprácu pri produkcii, výmene a rozširovaní takýchto informácií aj materiálov z rozmanitých kultúrnych, národných a medzinárodných zdrojov,

(c) podporovať produkciu a rozširovanie detských kníh,

podporovať masovokomunikačné prostriedky, aby venovali osobitnú pozornosť jazykovým potrebám dieťaťa, ktoré patrí k menšinovej skupine alebo je domorodé,

(e) podporovať vypracovanie zodpovedajúcich základných zásad na ochranu dieťaťa pred informáciami a materiálmi poškodzujúcimi jeho blaho, s prihliadnutím na ustanovenia článkov 13 a 18.

Článok 18

1. Štáty — zmluvné strany musia vynaložiť všetko úsilie, aby zabezpečili uznanie princípu, že obidvaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Rodičia, prípadne poručníci majú prvotnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Najlepšie záujmy dieťaťa budú pritom ich prvoradou starosťou.

2. Na účely garantovania a podpory práv zakotvených v tomto dohovore musia štáty — zmluvné strany rodičom a poručníkom poskytovať príslušnú pomoc pri výkone ich povinností týkajúcich sa výchovy dieťaťa; musia tiež zabezpečiť rozvoj inštitúcií, zariadení a služieb starostlivosti o deti.

3. Štáty — zmluvné strany musia prijať všetky príslušné opatrenia na zabezpečenie toho, aby deti pracujúcich rodičov mali právo využívať služby a zariadenia starostlivosti o deti, ktoré sú pre ne určené.

Článok 19

1. Štáty — zmluvné strany musia prijať všetky príslušné legislatívne, administratívne, sociálne a výchovné opatrenia na ochranu dieťaťa pred všetkými formami fyzického alebo psychického násillia, poškodenia alebo zneužitia, zanedbávania alebo nedbalého zaobchádzania, týrania alebo vykorisťovania vrátane sexuálneho zneužívania, pokiaľ sú v starostlivosti rodiča(ov), poručníka(ov) alebo inej osoby majúcej dieťa v starostlivosti.

2. Takéto ochranné opatrenia by mali, pokiaľ je to vhodné, zahŕňať účinné postupy na vytváranie sociálnych programov poskytnutia potrebnej podpory dieťaťu i tým, ktorí ho majú v starostlivosti; takisto by mali zahŕňať aj účinné postupy na vytvorenie iných foriem predchádzania a na zisťovanie, oznamovanie, upozorňovanie, vyšetrovanie, riešenie a sledovanie vyššie opísaných prípadov zlého zaobchádzania, a pokiaľ je to vhodné, na súdne pokračovanie.

Článok 20

1. Dieťa dočasne alebo trvalé zbavené rodinného prostredia alebo dieťa, ktorému vzhľadom na jeho najlepšie záujmy nemôže byť umožnené zostať v tomto prostredí, musí mať právo na osobitnú ochranu a pomoc poskytovanú štátom.

2. Štáty — zmluvné strany musia v súlade s ich vnútroštátnymi zákonmi zabezpečiť pre takéto dieťa náhradnú starostlivosť.

3. Takáto starostlivosť by mohla zahŕňať, *inter alia*, pestúnsku sta-

roslivosť, „kafala“ podľa islamského práva, osvojenie, alebo, ak je to nevyhnutné, umiestnenie vo vhodných zariadeniach pre starostlivosť o deti. Pri výbere riešení treba brať náležitý ohľad na potrebu kontinuity vo výchove dieťaťa a na jeho etnické, náboženské, kultúrne i jazykové zázemie.

Článok 21

Štáty — zmluvné strany, ktoré uznávajú a/alebo povoľujú systém osvojenia, musia zabezpečiť, aby najlepšie záujmy dieťaťa boli najdôležitejším hľadiskom a musia:

(a) zabezpečiť, aby osvojenie dieťaťa povoľovali iba kompetentné úrady, ktoré rozhodnú v súlade s platným právom a postupmi a na základe relevantných a spoľahlivých informácií, že osvojenie je prípustné vzhľadom na postavenie dieťaťa voči rodičom, príbuzným a porúčnikom, a že, pokiaľ je to požadované, dotknuté osoby dali informovaný súhlas na osvojenie na základe takej konzultácie, ktorá môže byť potrebná;

(b) uznávať, že osvojenie do inej krajiny možno považovať za náhradný spôsob starostlivosti o dieťa, ak dieťa nemôže byť umiestnené v pestúnskej alebo osvojiteľskej rodine alebo nemôže byť oň iným vhodným spôsobom postarané v krajine jeho pôvodu;

(c) zabezpečiť, aby dieťa osvojené do inej krajiny požívalo záruky a štandardy rovnocenné tým, ktoré existujú v prípade osvojenia vnútri štátu;

(d) prijať všetky vhodné opatrenia na zabezpečenie toho, aby pri osvojení do inej krajiny nemalo umiestnenie za následok neoprávnený finančný zisk zúčastnených osôb;

podporovať, kde je to vhodné, ciele tohto článku uzatváraním dvojstranných a mnohostranných dohôd alebo zmlúv a snažiť sa v tomto rámci zabezpečiť, aby umiestnenie dieťaťa v inej krajine uskutočňovali kompetentné úrady alebo orgány.

Článok 22

1. Štáty zmluvné strany musia prijať príslušné opatrenia zabezpečujúce, aby dieťa, ktoré sa snaží získať status utečenca alebo ktoré je považované za utečenca podľa platného medzinárodného alebo domáceho práva a postupov, bez ohľadu na to, či ho sprevádzajú alebo nesprevádzajú vlastní rodičia alebo nejaká iná osoba, dostalo primeranú ochranu a humanitárnu pomoc pri požívaní aplikovateľných práv zakotvených v tomto dohovore, v iných medzinárodných dokumentoch o ľudských právach alebo v humanitárnych dokumentoch, ktorých sú spomínané štáty zmluvnými stranami.

2. Na tento účel musia štáty — zmluvné strany poskytnúť, ak to považujú za vhodné, spoluprácu pri akomkoľvek úsilí Organizácie Spojených národov a iných kompetentných medzivládnych alebo mimovládnych organizácií spolupracujúcich s Organizáciou Spojených národov s cieľom chrániť a pomáhať takémuto dieťaťu, ako aj vyhľadať rodičov alebo iných členov rodiny ktoréhokoľvek dieťaťa — utečenca v záujme získania informácií potrebných na opätovné spojenie dieťaťa s jeho rodinou. Ak nikoho z rodičov alebo iných členov rodiny nemožno nájsť, dieťaťu musí byť poskytnutá rovnaká ochrana ako ktorémukoľvek inému dieťaťu, trvalé alebo dočasne pozbavenému rodinného prostredia z akéhokoľvek dôvodu zakotveného v tomto dohovore.

Článok 23

1. Štáty — zmluvné strany uznávajú, že mentálne alebo fyzicky postihnuté dieťa by sa malo tešiť plnému a slušnému životu v podmienkach, ktoré zaručujú dôstojnosť, podporujú seberealizáciu i možnosť jeho aktívnej účasti v spoločnosti.

2. Štáty — zmluvné strany uznávajú právo postihnutého dieťaťa na

osobitnú starostlivosť; musia podľa svojich možností podnecovať a zabezpečovať rozširovanie pomoci takémuto dieťaťu, ako aj tým, ktorí sú zodpovední za starostlivosť oň, ak je o takúto pomoc požiadané a je primeraná podmienkam dieťaťa i pomerom rodičov alebo iných, ktorí sa o dieťa starajú.

Uznávajúc osobitné potreby postihnutého dieťaťa musí byť pomoc, zvýšená podľa odseku 2, poskytovaná bezplatne, pokiaľ je to možné s prihliadnutím na finančné zdroje rodičov alebo iných, ktorí sa oň starajú; musí byť určená na to, aby postihnutému dieťaťu zabezpečila účinný prístup, ako aj získanie vzdelania, prípravy, služieb zdravotníckej starostlivosti, rehabilitačných služieb, prípravy na povolanie a možnosti odpočinku v záujme dosiahnutia čo možno najplnejšej sociálnej integrácie a individuálneho rozvoja vrátane kultúrneho a duchovného rozvoja dieťaťa.

4. Štáty — zmluvné strany musia v duchu medzinárodnej spolupráce podporovať výmenu vhodných informácií v oblasti preventívnej zdravotníckej starostlivosti, ako aj lekárskeho, psychologického a funkčného ošetrovania postihnutých detí vrátane rozširovania a prístupu k informáciám týkajúcim sa metód rehabilitačnej výchovy a pomoci pri výbere povolania, ktoré majú za cieľ umožniť štátom — zmluvným stranám zdokonaľiť schopnosti a zručnosti takýchto detí a rozšíriť ich skúsenosti v týchto oblastiach. V tomto ohľade treba osobitnú pozornosť venovať potrebám rozvojových krajín.

Článok 24

1. Štáty — zmluvné strany uznávajú právo dieťaťa požívať najvyššiu dosiahnuteľnú úroveň zdravia, ako aj právo na možnosti liečenia choroby a na zdravotnú rehabilitáciu. Štáty — zmluvné strany musia zabezpečiť, aby nijaké dieťa nebolo pozbavené práva na prístup k takýmto službám zdravotníckej starostlivosti.

2. Štáty — zmluvné strany musia dbať na to, aby sa uvedené právo plne realizovalo; predovšetkým musia prijať nasledujúce príslušné opatrenia:

(a) znižovať dojčenskú a detskú úmrtnosť,

(b) zabezpečiť poskytovanie nevyhnutnej lekárskej pomoci a zdravotníckej starostlivosti všetkých deťom, s dôrazom na rozvoj základnej zdravotníckej starostlivosti,

(c) v rámci základnej zdravotníckej starostlivosti bojovať proti chorobám a podvýžive prostredníctvom, *inter alia*, použitia ľahko prístupných technológií, zabezpečenia stravy primeranej nutričnej hodnoty a čistej pitnej vody, s prihliadnutím na nebezpečenstvá a riziká znečistenia životného prostredia,

(d) zabezpečiť vhodnú zdravotnícku starostlivosť matkám v období pred a po narodení dieťaťa,

zabezpečiť, aby všetci členovia spoločnosti, predovšetkým rodičia a deti, mali prístup ku vzdelaniu, aby boli informovaní o základných poznatkoch v oblasti detského zdravia a výživy, o výhodách dojčenia, o hygiene a sanitácii životného prostredia i o predchádzaní nehodám a aby boli vo využívaní týchto poznatkov podporovaní,

(f) rozvíjať preventívnu zdravotnícku starostlivosť a vedenie rodičov, ako aj služby a výchovu k plánovanému rodičovstvu.

3. Štáty — zmluvné strany musia prijať všetky účinné a vhodné opatrenia s cieľom odstrániť tradičné praktiky ohrozujúce zdravie detí.

4. Štáty — zmluvné strany sa zaväzujú podporovať a podnecovať medzinárodnú spoluprácu s cieľom postupne dosiahnuť plné uplatnenie práva uznaného v tomto článku. V tomto ohľade treba osobitnú pozornosť venovať potrebám rozvojových krajín.

Článok 25

Štáty zmluvné strany uznávajú právo dieťaťa, umiestneného kompetentnými úradmi za účelom starostlivosti, ochrany alebo liečenia jeho fyzického alebo duševného zdravia, na pravidelnú kontrolu poskytovanej mu opatery, ako aj

všetkých ostatných okolností týkajúcich sa jeho umiestnenia.

Článok 26

1. Štáty — zmluvné strany musia uznávať právo každého dieťaťa na požitky sociálneho zabezpečenia vrátane sociálneho poistenia a musia prijať potrebné opatrenia na dosiahnutie plného uplatnenia tohto práva v súlade s vlastným vnútroštátnym právom.

2. Pri poskytovaní požitkov by sa mali tam, kde je to vhodné, brať do úvahy zdroje a pomery dieťaťa i osôb zodpovedajúcich za jeho výchovu a výživu, ako aj ďalšie hľadiská dôležité pre žiadosť o požitky, podanú dieťaťom alebo v jeho mene.

Článok 27

1. Štáty — zmluvné strany uznávajú právo každého dieťaťa na životnú úroveň primeranú jeho fyzickému, mentálnemu, duchovnému, morálnemu a sociálnemu rozvoju.

2. Rodič(ia) alebo iní, ktorí zodpovedajú za dieťa, majú prvoradú zodpovednosť zabezpečiť v rámci svojich schopností a finančných možností životné podmienky nevyhnutné pre rozvoj dieťaťa.

Štáty — zmluvné strany musia v súlade s vnútroštátnymi podmienkami a vlastnými finančnými prostriedkami prijať príslušné opatrenia na pomoc rodičom a iným, ktorí zodpovedajú za dieťa, pri uplatnení tohto práva; v prípade potreby musia poskytnúť materiálnu pomoc a podporné programy predovšetkým z hľadiska výživy, oblečenia a bývania.

4. Štáty — zmluvné strany musia prijať všetky vhodné opatrenia, aby zabezpečili pre dieťa prostriedky obživy od rodičov alebo iných osôb, ktoré zaň nesú finančnú zodpovednosť, a to tak v rámci štátu — zmluvnej strany, ako aj zo zahraničia. Predovšetkým tam, kde osoba finančne zodpovedná za dieťa žije v inom štáte než dieťa, musia štáty — zmluvné strany podporovať prístup k medzinárodným dohodám alebo uzavretie takýchto dohôd a urobiť ďalšie príslušné dohody.

Článok 28

1. Štáty — zmluvné strany uznávajú právo dieťaťa na vzdelanie; s cieľom dosiahnuť toto právo postupne a na základe rovnosti príležitostí musia predovšetkým:

(a) zaviesť základné vzdelanie, ktoré bude povinné a bezplatné, prístupné pre všetkých;

(b) podporovať rozvoj rôznych foriem stredného vzdelania vrátane všeobecného a odborného vzdelania; urobiť ich prístupnými a dostupnými pre každé dieťa; robiť vhodné opatrenia, ako je zavedenie bezplatného vzdelania a poskytovanie finančnej pomoci v prípade potreby;

(c) sprístupniť vysokoškolské vzdelanie všetkým na základe schopností, a to všetkými primeranými prostriedkami;

(d) sprístupniť a urobiť dostupnými všetkým deťom informácie a poradenstvo týkajúce sa výchovy a povolania;

(e) prijať opatrenia na povzbudenie pravidelnej dochádzky do školy a na obmedzenie počtu tých, ktorí školskú dochádzku neukončia.

2. Štáty — zmluvné strany musia prijať všetky príslušné opatrenia na zabezpečenie toho, aby disciplinárne opatrenia v škole boli vykonávané spôsobom zlučiteľným s ľudskou dôstojnosťou dieťaťa a v súlade s týmto dohovorom.

Štáty — zmluvné strany musia podporovať a podnecovať medzinárodnú spoluprácu vo veciach týkajúcich sa výchovy, predovšetkým s cieľom prispieť k odstráneniu nevedomosti a negramotnosti vo svete a umožniť prístup k vedeckým a technickým poznatkom a moderným metódam vyučovania. V tomto smere treba osobitnú pozornosť venovať potrebám rozvojových krajín.

Článok 29

1. Štáty — zmluvné strany sa zhodujú, že výchova dieťaťa musí smerovať k:

(a) rozvíjaniu osobnosti dieťaťa, jeho nadania, duševných a fyzických schopností na najvyššiu možnú mieru;

(b) rozvíjaniu úcty k ľudským právam, základným slobodám a k princípom stanoveným v Charte Organizácie Spojených národov;

(c) rozvíjaniu úcty k rodičom, k vlastnej kultúrnej identite, jazyku i hodnotám, k národným hodnotám krajiny, v ktorej dieťa žije i krajiny, z ktorej pochádza a k civilizáciám odlišným od jeho vlastnej;

(d) príprave dieťaťa na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti v duchu porozumenia, mieru, znášanlivosti, rovnosti pohlaví a priateľstva medzi všetkými národmi, etnickými, národnými a náboženskými skupinami a osobami domorodého pôvodu;

(e) rozvíjaniu úcty k prírodnému prostrediu.

2. Žiadnu časť tohto článku alebo článku 28 nemožno vykladať tak, aby zasahovala do slobody jednotlivcov a organizácií vytvárať a riadiť výchovné inštitúcie, ktoré sú však vždy povinné dodržiavať princípy zakotvené v odseku 1 tohto článku, a do požiadavky, aby vzdelanie poskytované takýmito inštitúciami zodpovedalo minimálnym štandardom, ktoré môžu byť stanovené štátom.

Článok 30

V tých štátoch, kde existujú etnické, náboženské alebo jazykové menšiny alebo osoby domorodého pôvodu, nesmie byť dieťaťu patriacemu k takejto menšine alebo domorodému dieťaťu upreté právo spoločne s inými členmi jeho skupiny požívať vlastnú kultúru, vyznávať a praktikovať vlastné náboženstvo alebo používať vlastný jazyk.

Článok 31

1. Štáty — zmluvné strany uznávajú právo dieťaťa na odpočinok a voľný čas, právo venovať sa hre a oddychovým aktivitám, primeraným jeho veku, a slobodne sa zúčastňovať na kultúrnom živote i umení.

Štáty — zmluvné strany musia rešpektovať a podporovať právo dieťaťa plne sa zúčastňovať na kultúrnom a umeleckom živote; musia podporovať vytvorenie primeraných a rovných príležitostí na kultúrne, umelecké, oddychové aktivity a na trávenie voľného času.

Článok 32

1. Štáty — zmluvné strany uznávajú právo dieťaťa na ochranu pred hospodárskym vykorisťovaním a pred vykonávaním akejkoľvek práce, ktorá môže byť preň nebezpečná alebo brániť mu vo vzdelaní, resp. byť škodlivá pre zdravie dieťaťa alebo jeho fyzický, mentálny, duchovný, morálny alebo sociálny rozvoj.

2. Štáty — zmluvné strany musia prijať legislatívne, administratívne, sociálne a výchovné opatrenia zabezpečujúce uplatnenie tohto článku. Na tento cieľ a s ohľadom na príslušné ustanovenia ďalších medzinárodných dokumentov musia štáty — zmluvné strany predovšetkým stanoviť:

(a) minimálnu vekovú hranicu alebo hranice pre vstup do zamestnania;

(b) vhodnú úpravu pracovného času a pracovných podmienok; a

(c) príslušné tresty alebo iné sankcie na zabezpečenie účinného uplatnenia tohto článku.

Článok 33

Štáty — zmluvné strany musia prijať všetky príslušné opatrenia vrátane legislatívnych, administratívnych, sociálnych a výchovných opatrení na ochranu detí pred nezákonným požívaním narkotík a psychotronických látok, ako sú definované v príslušných medzinárodných zmluvách, a na predchádzanie využívaniu detí pri nezákonnej výrobe a obchodovaní s takýmito látkami.

Článok 34

Štáty — zmluvné strany sa zaväzujú chrániť deti pred všetkými formami sexuálneho vykorisťovania a sexuálneho zneužívania. Na tieto účely musia štáty — zmluvné strany predovšetkým prijať všetky vhodné vnútroštátne dvojstranné i mnohostranné opatrenia na zabránenie:

(a) navádzaniu alebo donúteniu dieťaťa vykonávať akékoľvek protizákonné sexuálne aktivity;

(b) zneužitiu detí na prostitúciu alebo iné protizákonné sexuálne praktiky;

(c) zneužitiu detí na pornografické vystúpenia a materiály.

Článok 35 Štáty — zmluvné strany musia prijať všetky vhodné vnútroštátne, dvojstranné i mnohostranné opatrenia na zabránenie únosom detí, predaju alebo obchodovaniu s nimi na akýkoľvek účel a v akejkoľvek forme.

Článok 36

Štáty — zmluvné strany musia chrániť deti proti všetkým ďalším formám vykorisťovania akýmkoľvek spôsobom škodlivým pre blaho dieťaťa.

Článok 37

Štáty — zmluvné strany musia zabezpečiť, aby:

(a) žiadne dieťa nesmelo byť podrobené mučeniu alebo inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu. Za trestné činy spáchané osobami mladšími ako 18 rokov nesmie byť uložený trest smrti ani doživotný trest odňatia slobody bez možnosti prepustenia;

(b) žiadne dieťa nesmelo byť protizákonne alebo svojvoľne zbavené slobody. Zatknutie, väzba alebo uväznenie dieťaťa musí byť v súlade so zákonom a takéto opatrenia možno použiť iba ako poslednú možnosť a na najkratšiu možnú dobu;

(c) so všetkými deťmi zbavenými slobody sa zaobchádzalo s ľudskosťou a úctou k prirodzenej dôstojnosti ľudskej osobnosti a spôsobom, ktorý berie do úvahy potreby osôb ich veku. Predovšetkým každé dieťa zbavené slobody musí byť držané oddelene od dospelých, iba ak by si najlepšie záujmy dieťaťa vyžadovali inak; musí mať právo udržiavať styk s vlastnou rodinou prostredníctvom korešpondencie a návštev, s výnimkou mimoriadnych okolností;

(d) každé dieťa zbavené slobody malo právo na okamžitý prístup k právnej a inej vhodnej pomoci, ako aj právo namietat' zákonnosť pozbavenia slobody pred súdom alebo iným kompetentným, nezávislým a nestranným orgánom a na okamžité rozhodnutie o akejkoľvek takejto námietke.

Článok 38

1. Štáty — zmluvné strany sa zaväzujú rešpektovať a zabezpečiť úctu k pravidlám medzinárodného humanitárneho práva vzťahujúce sa na ne vo vojnových konfliktoch a ktoré sa týkajú dieťaťa.

2. Štáty — zmluvné strany musia prijať všetky možné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa osoby, ktoré nedosiahli vek 15 rokov, priamo nezúčastňovali na bojových akciách.

3. Štáty — zmluvné strany nesmú odviesť osobu mladšiu ako 15 rokov do svojich ozbrojených síl. Pri odvode osôb, ktoré dosiahli vek 15 rokov, ale nedosiahli vek 18 rokov sa musia štáty — zmluvné strany snažiť uprednostniť tých, ktorí sú najstarší.

4. V súlade so svojimi záväzkami podľa medzinárodného humanitárneho práva chrániť civilné obyvateľstvo vo vojnových konfliktoch musia štáty — zmluvné strany prijať všetky možné opatrenia s cieľom

zabezpečiť ochranu a starostlivosť deťom postihnutým vojnovým konfliktom.

Článok 39

Štáty — zmluvné strany musia prijať všetky príslušné opatrenia na podporu fyzického a psychického zotavenia a sociálneho znovuzачlenenia detskej obeť v prípade akejkoľvek formy zanedbávania, vykorisťovania alebo zneužívania; mučenia alebo akejkoľvek inej formy krutého, neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu; vojnových konfliktov. Zotavenie a znovuzачlenenie sa musí realizovať v prostredí podporujúcom zdravie, sebaúctu a dôstojnosť dieťaťa.

Článok 40

1. Štáty — zmluvné strany uznávajú právo každého dieťaťa podozrivého, obvineného alebo uznaného vinným z porušenia trestného práva na to, aby sa s ním zaobchádzalo spôsobom zlučiteľným s podporovaním jeho zmyslu pre dôstojnosť a hodnoty posilňujúce jeho úctu k ľudským právam a základným slobodám iných, spôsobom, ktorý berie do úvahy vek dieťaťa i požiadavku podporovať ho v znovuzачlenení a prevzatí konštruktívnej úlohy v spoločnosti.

2. Na tento cieľ, s prihliadnutím na príslušné ustanovenia medzinárodných dokumentov, musia štáty — zmluvné strany predovšetkým zabezpečiť, aby:

(a) žiadne dieťa nesmelo byť podozrievané, obvinené alebo uznané vinným z porušenia trestného práva konaním alebo opomenutím, ktoré nebolo zakázané vnútroštátnym alebo medzinárodným právom v čase spáchania,

(b) každé dieťa podozrivé alebo obvinené z porušenia trestného práva malo prinajmenej nasledujúce záruky:

(I) byť považované za nevinné, pokiaľ mu nie je dokázaná vina podľa zákona;

(II) byť neodkladne a priamo informované o obvineniach vznesených proti nemu, a ak je to vhodné, prostredníctvom jeho rodičov či poručníkov; mať právnu alebo inú vhodnú pomoc pri príprave a prednesení vlastnej obhajoby;

(III) aby jeho záležitosť bola rozhodnutá bez odkladu kompetentným, nezávislým a nestranným úradom alebo súdnym orgánom na základe/a/r vypočutia podľa zákona a za prítomnosti právnej alebo inej vhodnej pomoci, iba ak by si najlepšie záujmy dieťaťa vyžadovali inak, predovšetkým s prihliadnutím na jeho vek alebo postavenie jeho rodičov či poručníkov;

(IV) nesmelo byť nútené vypovedať alebo priznať vinu; vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti strany a získať účasť a vypočutie svedkov vo vlastný prospech za podmienok rovnosti;

(V) ak bolo uznané vinným z porušenia trestného práva, aby toto rozhodnutie a akékoľvek opatrenia uložené v súvislosti s ním boli preskúmané vyšším kompetentným, nezávislým a nestranným úradom alebo súdnym orgánom podľa zákona;

(VI) mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie alebo nehovorí jazykom, ktorý je používaný;

(VII) aby súkromie dieťaťa bolo plne rešpektované vo všetkých štádiách konania.

3. Štáty — zmluvné strany musia podporovať vytvorenie zákonov, postupov, úradov a inštitúcií osobitne určených pre deti podozrivé, obvinené alebo uznané vinnými z porušenia trestného práva, predovšetkým :

(a) stanoviť minimálny vek, pred dovŕšením ktorého sa u detí musí predpokladať, že nie sú spôsobilé na porušenie trestného práva;

(b) keď je to vhodné a žiadúce, urobiť opatrenia, na základe ktorých možno sa takýmito deťmi zaoberať bez použitia súdnych postupov, pri plnom rešpektovaní ich ľudských práv a právnych záruk.

4. Okruh takých dispozícií, ako sú nariadenia o starostlivosti, dohľade a dozore, poradenstvo, skúšobná doba, náhradná starostlivosť, výchovné programy a programy prípravy na povolanie, ako aj ďalšie alternatívy ústavnej starostlivosti musia byť zabezpečené tak, že s deťmi sa bude zaobchádzať spôsobom primeraným ich blahu a úmerným tak ich pomerom, ako aj priestupku.

Článok 41

Nič v tomto dohovore nesmie mať vplyv na akékoľvek ustanovenia väčšími napomáhajúce uplatnenie práv dieťaťa, ktoré môžu byť obsiahnuté:

- (a) v práve štátu — zmluvnej strany alebo
- (b) v medzinárodnom práve platnom pre takýto štát.

Časť II

Článok 42

Štáty — zmluvné strany sa zaväzujú vhodnými a účinnými prostriedkami podrobne oboznámiť s princípmi a ustanoveniami dohovoru dospelých aj deti.

Článok 43

1. Na účely preverovania pokroku, ktorý dosiahli štáty — zmluvné strany v realizácii záväzkov prevzatých v tomto dohovore, bude ustanovený Výbor pre práva dieťaťa, ktorý bude vykonávať ďalej uvedené funkcie.

2. Výbor sa bude skladať z desiatich odborníkov vysokých morálnych hodnôt a uznávanej kvalifikácie v oblasti vymedzenej dohovorom. Členovia výboru musia byť volení štátmi — zmluvnými stranami spomedzi ich štátnych príslušníkov; musia vystupovať ako súkromné osoby, pričom pozornosť treba venovať rovnomernému geografickému zastúpeniu, ako aj hlavným právnym systémom.

3. Členovia výboru musia byť volení tajným hlasovaním zo zoznamu osôb nominovaných štátmi — zmluvnými stranami. Každý takýto štát môže nominovať jednu osobu spomedzi svojich štátnych príslušníkov.

4. Úvodné voľby do výboru sa musia konať najneskôr šesť mesiacov po dátume nadobudnutia platnosti tohto dohovoru a potom každý druhý rok. Najmenej štyri mesiace pred dátumom každých volieb generálny tajomník Organizácie Spojených národov musí zaslať štátom

— zmluvným stranám list, v ktorom ich vyzve, aby do dvoch mesiacov predložili svoje nominácie. Generálny tajomník musí následne pripraviť zoznam všetkých nominovaných osôb v abecednom poradí s uvedením štátov — zmluvných strán, ktoré ich nominovali, a predložiť ho štátom — zmluvným stranám tohto dohovoru.

5. Voľby sa musia konať na zhromaždeniach štátov — zmluvných strán, zvolaných generálnym tajomníkom do sídla Organizácie Spojených národov. Na týchto stretnutiach, pre ktoré dve tretiny štátov — zmluvných strán tvoria kvórum, musia byť do výboru zvolené tie osoby, ktoré získajú najväčší počet hlasov a absolútnu väčšinu hlasov zástupcov štátov — zmluvných strán prítomných a hlasujúcich.

6. Členovia výboru musia byť volení na obdobie štyroch rokov. Môžu byť znovuzvolení v prípade, že budú znovu navrhnutí. Funkčné obdobie piatich členov zvolených v prvých voľbách sa skončí na konci druhého roku; hneď po prvých voľbách mená týchto piatich členov vyžrebuje predsedajúci zhromaždenia.

7. Ak člen výboru zomrie alebo rezignuje, alebo vyhlási, že z akékoľvek inej príčiny nemôže ďalej vykonávať povinnosti člena výboru, štát — zmluvná strana, ktorý ho nominoval, musí vymenovať ďalšieho odborníka spomedzi svojich štátnych príslušníkov na zvyšok funkčného obdobia, ktorý však podlieha schváleniu výboru.

8. Výbor si vytvorí vlastný rokovací poriadok.

9. Výbor si zvolí svojich funkcionárov na obdobie dvoch rokov.

10. Schôdze výboru sa budú normálne konať v sídle Organizácie Spojených národov alebo na inom vhodnom mieste, pokiaľ tak rozhodne výbor. Výbor sa bude normálne schádzať raz do roka. Priebeh jeho schôdzí musí určovať a kontrolovať, ak je to potrebné, zhromaždenie štátov — zmluvných strán tohto dohovoru, a podlieha schváleniu Valného zhromaždenia.

10bis. Generálny tajomník Organizácie Spojených národov musí poskytnúť potrebný personál i zariadenia na účinný výkon funkcií výboru podľa tohto dohovoru.

Článok 44

1. Štáty — zmluvné strany sa zaväzujú predkladať výboru prostredníctvom generálneho tajomníka Organizácie Spojených národov správy o opatreniach, ktoré prijali na uskutočnenie tu uznaných práv a o dosiahnutom pokroku pri požívaní týchto práv:

(a) do dvoch rokov od nadobudnutia platnosti dohovoru pre dotýčny štát,

(b) potom každých päť rokov.

2. Správy vypracované podľa tohto článku musia označovať prípadné faktory a ťažkosti ovplyvňujúce stupeň naplnenia záväzkov podľa tohto dohovoru. Správy musia obsahovať aj informácie dostatočné na to, aby sa výbor mohol podrobne oboznámiť s dodržiavaním dohovoru v dotýčnej krajine.

Štát — zmluvná strana, ktorý predložil podrobnú úvodnú správu výboru, nemusí vo svojich nasledujúcich správach predkladaných v súlade s odsekom 1 (b) opakovať základné informácie, ktoré už predtým poskytol.

4. Výbor môže žiadať od štátov — zmluvných strán ďalšie informácie dôležité z hľadiska dodržiavania dohovoru.

5. Výbor musí predkladať Valnému zhromaždeniu Organizácie Spojených národov prostredníctvom Hospodárskej a sociálnej rady každé dva roky správy o svojich aktivitách.

6. Štáty — zmluvné strany musia svoje správy sprístupniť v čo najširšom rozsahu verejnosti vo vlastných krajinách.

Článok 45

V záujme podpory účinného vykonania dohovoru a podnietenia medzinárodnej spolupráce v oblasti vymedzenej dohovorom:

(a) špecializované organizácie, UNICEF a ďalšie orgány Organizácie Spojených národov musia mať právo byť zastúpené pri posudzovaní uplatňovania tých ustanovení dohovoru, ktoré spadajú do rámca ich mandátu. Výbor môže vyzvať špecializované organizácie, UNICEF a ďalšie kompetentné orgány, pokiaľ to považuje za vhodné, aby poskytli odborné rady na uplatňovanie dohovoru v oblastiach spadajúcich do rámca ich vlastných mandátov. Výbor môže vyzvať špecializované organizácie, UNICEF a ďalšie orgány Organizácie Spojených národov, aby predložili správy o uplatňovaní dohovoru v oblastiach spadajúcich do rámca ich aktivít.

(b) Výbor postúpi, pokiaľ to považuje za vhodné, špecializovaným organizáciám, UNICEF-u a ďalším kompetentným orgánom správy od štátov — zmluvných strán, obsahujúce požiadavku alebo poukazujúce na potrebu technickej rady či pomoci, doplnené prípadne o poznámky a návrhy výboru k týmto požiadavkám alebo poukazom.

(c) Výbor môže odporúčať Valnému zhromaždeniu, aby požiadalo generálneho tajomníka vykonať pre Valné zhromaždenie prieskum špecifických otázok týkajúcich sa práv dieťaťa.

Výbor môže podávať návrhy a všeobecné odporúčania založené na informáciách získaných v zhode s článkami 44 a 45 tohto dohovoru. Takéto návrhy a všeobecné odporúčania musia byť postúpené ktorémukol'vek dotknutému štátu — zmluvnej strane a oznámené Valnému

zhromaždeniu spolu s prípadnými komentármi štátov — zmluvných strán.

Časť III

Článok 46

Tento dohovor bude otvorený na podpis všetkým štátom.

Článok 47

Tento dohovor podlieha ratifikácii. Ratifikačné listiny sa ukladajú u generálneho tajomníka Organizácie Spojených národov.

Článok 48

Tento dohovor zostane otvorený na pristúpenie ktorémukoľvek štátu. Listiny o pristúpení sa ukladajú u generálneho tajomníka Organizácie Spojených národov.

Článok 49

1. Tento dohovor nadobudne platnosť tridsiaty deň po dátume uloženia dvadsiatej listiny o ratifikácii alebo o pristúpení u generálneho tajomníka Organizácie Spojených národov.

2. Pre každý štát, ratifikujúci alebo pristupujúci k dohovoru po uložení dvadsiatej listiny o ratifikácii alebo o pristúpení, dohovor nadobudne platnosť tridsiaty deň po uložení jeho vlastnej ratifikačnej listiny alebo listiny o pristúpení.

Článok 50

1. Ktorýkoľvek štát zmluvná strana môže navrhnúť zmenu a predložiť ju generálnemu tajomníkovi Organizácie Spojených národov. Generálny tajomník potom musí oboznámiť s navrhovanou zmenou štáty zmluvné strany so žiadosťou, aby mu oznámili, či súhlasia so zvolaním konferencie štátov zmluvných strán s cieľom posúdiť a hlasovať o návrhoch. Ak do štyroch mesiacov od dátumu oznámenia sa najmenej jedna tretina štátov — zmluvných strán vysloví za zvolanie konferencie, generálny tajomník ju zvolá pod záštitou Organizácie Spojených národov. Akákoľvek zmena prijatá väčšinou štátov — zmluvných strán, prítomných a hlasujúcich na konferencii, musí byť predložená Valnému zhromaždeniu Organizácie Spojených národov na schválenie.

Zmena prijatá v súlade s odsekom 1 tohto článku nadobúda platnosť, keď bola schválená. Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov a prijatá dvojtretinovou väčšinou štátov — zmluvných strán.

3. Keď zmena nadobudne platnosť, bude záväzná pre štáty zmluvné strany, ktoré ju prijali, zatiaľ čo ostatné štáty — zmluvné strany budú naďalej viazané ustanoveniami tohto dohovoru a všetkými skoršími zmenami, ktoré prijali.

Článok 51

1. Generálny tajomník Organizácie Spojených národov prijme a rozošle všetkým štátom text výhrad, ktoré štáty urobili pri ratifikácii alebo pristúpení.

2. Výhrada nezlučiteľná s predmetom a účelom tohto dohovoru je neprípustná.

3. Výhrady môžu byť kedykoľvek odvolané oznámením zaslaným generálnemu tajomníkovi Organizácie Spojených národov, ktorý o tom musí informovať všetky štáty. Takéto oznámenie je účinné dňom, keď bolo doručené generálnemu tajomníkovi.

Článok 52

Štát — zmluvná strana môže vypovedať tento dohovor písomným oznámením generálnemu tajomníkovi Organizácie Spojených národov. Vypovedanie sa stáva účinným jeden rok po dni, keď bolo oznámenie doručené generálnemu tajomníkovi.

Článok 53

Generálny tajomník Organizácie Spojených národov je ustanovený za depositára tohto dohovoru.

Článok 54

Originál tohto dohovoru, ktorého arabské, čínske, anglické, francúzske, ruské a španielske texty sú rovnako autentické, bude uložený u generálneho tajomníka Organizácie Spojených národov.

Na dôkaz toho dolupodpísaní splnomocnenci, súc na to riadne poverení svojimi vládami, podpísali tento dohovor.

V mene Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky bol dohovor podpísaný v New Yorku 30. septembra 1990 prezidentom republiky.